

16.03

14

ΠΟΛΙΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΠΑΡΑΘΥΡΟ

κυριακάτικο

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΠΑΥΛΟΣ ΒΡΥΩΝΙΔΗΣ

5 ΣΙΝΕΜΑ

Η όγδοη ταινία του Wes Anderson, *The Grand Budapest Hotel*, κερδίζει ένα βέβαιο «ναι» στο ερώτημα που τρομάζει κάθε κινηματογραφικό παραγωγό: «να τη δω;»

9 ΒΙΒΛΙΟ

Αδιαμφισβήτητος επιστήμονας, ο μελετητής του ασυνείδητου Σ. Φρόιντ είχε μάλλον μειωμένη... συνείδηση αφού στο ίδιο του το σπίτι είχε ερωμένη την αδελφή της γυναίκας του

10 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Υπάρχει περίπτωση ν σχέση του χώρου της σκηνικής δράσης και των θεατών να απασχολεί την τέχνη της αρχιτεκτονικής περισσότερο από την τέχνη της σκηνογραφίας:

μάριος ιωάννου ηλία
pafos2017

Το κάλεσμα στους Τ/κύπριους, η Οικολογική Μπιενάλε στον Ακάμα, μια τιμητική έκθεση για τον Στας Παράσκο και η άποψη ότι ο πολιτισμός βρίσκεται από τα τατουάζ σε ένα στιβαρό μπράτσο έως την πιο κλασική μορφή τέχνης

σελ. 6-7

Μάριος Ιωάννου Ηλία Η Πάφος ως ζωντανός φάρος πολιτισμού

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Pafos2017 καταθέτει τους βραχυπρόθεσμους στόχους του, αποφεύγει να μιλήσει για τα μακροπρόθεσμα σχέδιά του, σχολιάζει το ανοιχτό κάλεσμα στους Τ/κύπριους και σημειώνει μια σειρά από δράσεις που θα δούμε εντός του χρόνου, όπως μια τιμητική έκθεση για τον Στας Παράσκο

Mια Οικολογική Μπιενάλε στον Ακάμα, το «Κουτί της Μνήμης» στο πλαίσιο του οποίου η προφορική ιστορία της Πάφου και των κατοίκων της καταγράφονται, ένα πολιτιστικό βαρόμετρο που θα καταδείξει, το 2018, πόσο και με ποιους τρόπους ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας επηρέασε τους κατοίκους της Πάφου. Αυτές είναι μερικές από τις πρώτες ενδιαφέρουσες δράσεις στο πλαίσιο του Pafos2017, που είτε υλοποιούνται είτε βρίσκονται στο στάδιο του προγραμματισμού.

Ίσως η πόλη με τον χαμηλότερο προϋπολογισμό που αναλαμβάνει τον θεσμό της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας στην ιστορία του, η Πάφος έχει στα χέρια της αυτήν τη στιγμή μόλις 200 χιλιάδες ευρώ για να φέρει σε πέρας το σημαντικό έργο που της ανατέθηκε [150 χιλιάδες από το κράτος αντί των 500 χιλιάδων που είχε αρχικά «υποσχεθεί» και 50 χιλιάδες από τον Δήμο Πάφου].

Εδώ και πολλούς μήνες, ο Μάριος Ιωάννου Ηλία είναι ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Pafos2017: πρόκειται για έναν μουσικούνθητη με διεθνή αναγνώριση, κυρίως μέσα από την μουσικοποική υπερπαραγωγή «Auto-symphonic», κόστους δύο εκατομμυρίων ευρώ, στο πλαίσιο της οποίας δημιουργήσει την πρώτη ορχήστρα αυτοκινήτων.

Καλλιτέχνης ο ίδιος, λοιπόν, με εμπειρία στο εξωτερικό και στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το πολιτιστικό σύστημα, ο Μ. Ι. Ηλία ανέλαβε την καλλιτεχνική διεύθυνση του Pafos2017 και αυτή είναι ίσως η μεγαλύτερη πολιτιστική πρόκληση που ανατίθεται στη χώρα μας.

Η Πάφος είναι μια πόλη που έχει οπιστημένη την προβλήματα να επιλύσει: ● τα γεωγραφικά χιλιόμετρα που τη χωρίζουν από τη Λευκωσία και τη Λεμεσό είναι πολύ λίγα σε σχέση με τα νοητικά χιλιόμετρα με τα οποία τείνουμε να μετρούμε τη μεταξύ μας απόσταση,

● πρόκειται για μια πόλη σκορπισμένη, χωρισμένη σε χώρους και νοοτροπίες: άλλη η ανεπιγυμνένη Κάτω Πάφος, άλλη η χαλαρή Πόλης Ιη οποία πολύ νωρίς ανακοίνωσε πώς δεν επιθυμεί να συμμετάσχει στον θεσμό, άλλα τα απομακρυσμένα χωριά της Πάφου, όπου -οφείλουμε να επιστρέψουμε- βρίσκονται τα τελευταία σημάδια μιας άλλης Κύπρου: πιο ειλικρινούς, πιο φιλόξενης, πιο κοντά στα χαρακτηριστικά τα οποία πολλοί θα θέλαμε να διατηρούμε μέχρι σήμερα.

Μέσα στα επόμενα τρία χρόνια, είναι βέβαιο πώς θα ακούμε ολοένα και περισσότερα για την Πάφο [και όχι μόνο τα καλοκαίρια], οπότε αυτή η νοητή απόσταση αναμένεται να μειωθεί δραστικά.

Ήδη σημαντικοί πολιτιστικοί φορείς έχουν συνάψει συνεργασία με το Pafos2017 [θΘΟΚ, Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, Θέατρο Ριάλτο κ.ά.] ενώ θα δούμε σύντομα τα έμπρακτα αποτελέσματα της συνεργασίας τους. Επιπλέον, το Φεστιβάλ Ταινιών Κινουμένων Σχεδίων Υπαίθρου [Animafest] μετακινείται στη Μεσαιωνική Αγρόπαυλη της Παλαίπαφου και συνεργάζεται με το Pafos2017. Έπονται και άλλα για τα οποία ο Μ. Ι. Ηλία θέλει να μιλά μόνο όταν πέφτουν όλες οι υπογραφές.

Η συνέντευξη που ακολουθεί, πάντως, γίνεται -θεωρητικά- αργά, έξι ολόκληρους μήνες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του Μ. Ι. Ηλία. Ωστόσο μιούτζει, ακόμη, νωρίς, σε σχέση με τα σχέδια που θα θέλαμε να ακούσουμε για το 2017. Παρ' όλα αυτά, για δύος παρακολουθούμε την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα από μακριά, είναι αυτό ακριβώς το σημείο αφετηρίας του Pafos2017: σχεδόν καθημερινά φτάνουν προκρύζεις/ανοιχτές προσκλήσεις από τα κεντρικά γραφεία της Πάφου στους καλλιτέχνες και στους πολίτες της χώρας.

Συζητώντας με τον Μάριο Ιωάννου Ηλία, είναι καλό να κρατήσουμε το εξής, το οποίο ανέφερε και σε ομάδα μοτοσυκλετιστών στην Πάφο, όταν την πλησίασε για συνεργασία: «Ο πολιτισμός ξεκινά από κάθε μορφής δημιουργία, δεν τον συναντούμε κατ' ανάγκη αποκλειστικά στις κλασικές τέχνες έκφρασης. Ξεκινά από ένα τατουάζ στο σώμα ή το airbrush πάνω σε μια μοτοσυκλέτα».

Πριν από μερικές μέρες αποστέλλεται μια σειρά από ανοιχτές προσκλήσεις, μεταξύ των οποίων ήταν και το ανοιχτό κάλεσμα στους Τουρκοκυπρίους. Σε τι αποσκοπούσε το ξεχωριστό αυτό κάλεσμα; Το Pafos2017 καλεί όλες ανεξαιρέτως τις δυνάμεις του πολιτισμού της

Κύπρου, όπως και κάθε Τουρκοκύπριο, να συμβάλουν ενεργά στην υλοποίηση των δράσεων του οργανισμού, υποβάλλοντας προτάσεις για συμμετοχή στο καλλιτεχνικό και ευρύτερο πρόγραμμα. Πέραν τούτου, στους στόχους μας εντάσσονται η ενίσχυση του αισθητήματος του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και της φιλίας, ανεξαρτήτως εθνικής, φυλετικής ή θρησκευτικής προέλευσης, και η διαμόρφωση συνεργασιών και συνεργών που θα συμβάλλουν στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και ως εκ τούτου στην επιτυχία του θεσμού.

Υπάρχει ο κίνδυνος να εκληφθεί η τ/κ κοινότητα ως ξεχωριστή οντότητα; Ή υπερτερεί η ανάγκη να απευθυνθούμε «ειδικά» και όχι «ξεχωριστά» στους Τ/Κ;

Η ταυτότητα της Κύπρου έχει έντονο τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, κτίστηκε πάνω σε πολλές υβριδικές σχέσεις οντοτήτων και λαών, και αυτός είναι ο λόγος που την κατατάσσει μοναδική ως χαρακτήρα. Πολιτισμός δεν είναι μόνο η καλλιτεχνική έκφραση. Είναι και να αποδέχεσαι τα δικαιώματα του γείτονά σου, να αγωνίζεσαι για ένα καλύτερο μέλλον συμβίωσης, χωρίς διακρίσεις. Οποιεδήποτε ενέργειας μας πρέπει, λοιπόν, να είναι προς όφελος της Πάφου και της Κύπρου ως μιας ενιαίας οντότητας, αλλά και της Ευρώπης ολόκληρης. Ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας είναι κατά την άποψη μου ο μόνος ουσιώδης καταλύτης ειρήνης, προόδου, ευημερίας και αδελφοσύνης του νησιού μας.

Έχω απευθυνθεί σε όλες τις εθνικές μειονότητες, από τις οποίες υπάρχει ανταποκρίση και κινητοποίηση. Το ίδιο είχαμε προσπαθήσει με τους Τουρκοκυπρίους, ιδιαίτερα με αυτούς που συνδέονται άμεσα ή έμεσα με την Πάφο, για παράδειγμα μέσω της δραστηριότητάς μας με την ονομασία «Κουτί της Μνήμης» τον περασμένο Δεκέμβριο.

Ποιους βραχυπρόθεσμους στόχους περιλαμβάνει το 2014; Είχατε αποκαλέσει το εν λόγω έτος ως «χρονιά test drive».

Θα αναφέρω χαρακτηριστικά πέντε σημεία που κινούνται σε διαφορετικούς ιδίους: καταρχήν η ανάπτυξη του οργανισμού. Η εφαρμογή ενός λειτουργικού οργανογράμματος που να καλύπτει όλες τις ανάγκες μιας ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Σημαντικό είναι η οριστική δρομολόγηση των έργων υποδομής και οτιδήποτε σχετίζεται με τη γενική ανάπτυξη της αστικής εικόνας. Σημαντικό είναι η γνωστοποίηση του θεσμού, της φιλοσοφίας, των στόχων και των δραστηριοτήτων του Pafos2017, αν είναι δυνατόν, σε κάθε Κύπριο πολίτη ή κάτοικο της Κύπρου. Επίσης, η εφαρμογή του σχεδίου εθελοντισμού, το οποίο εδώ και καιρό έχω σχεδιάσει, και εμπειρίχει ένα ευρύ φάσμα δράσεων και ενεργειών αναλόγως των ενδιαφερόντων του καθενός, όπως καλλιτεχνική συμμετοχή, οργάνωση και διεκπεραίωση εκδηλώσεων, αθλητισμός, νεολαία, φυσικό περιβάλλον και οικολογία, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, διαπολιτισμικές σχέσεις, τεχνολογία, υπαιθρος κ.λπ. Σημαντικό είναι η πραγματοποίηση πρωτότυπων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και δράσεων, με την εμπλοκή των πολιτών, είτε στη διοργάνωση ή ως επωφελούμενο από αυτή, οι οποίες να προετοιμάζουν το έδαφος για το 2017, να προωθούν την ενεργό συμμετοχή και κατανόηση των σκοπών του Πάφου 2017, και να προσδιορίζουν ευκαιρίες και προοπτικές για τα επόμενα χρόνια.

Ποια είναι τα μέχρι τώρα χειροπαστά αποτελέσματα της προσπάθειάς σας;

Πρώτον: Ολοκληρώθηκε η μελέτη όλων των προτάσεων που εντάσσονται στο bidbook, με την οικονομική τους επανεκτίμηση, τον επαναπροσδιορισμό του περιεχομένου και της παραγωγής τους, χωρίς να αποκλίνουν από τη βασική τους φιλοσοφία. Το σχεδιαστικό τους μέρος βρίσκεται στο δεύτερο στάδιο, της εξέλιξης. Ταυτόχρονα βρισκόμαστε στον σχεδιασμό των συμπληρωματικών του bidbook δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, οι οποίες θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας. Μέρος αυτών θα επιλεχθεί από την ανοιχτή πρόσκληση υποβολής προτάσεων -με συγκεκριμένη πολιτική και προδιαγραφές- που δημοσιεύσαμε πρόσφατα.

Δεύτερον: Στο πλαίσιο ενός ευρύτερου στρατηγικού σχεδίου συνεργασίας, μέχρι σήμερα έχουμε υπογράψει μνημόνια με τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, τη Συμφωνική

που κυρίως μένει από τις Πολιτιστικές Πρωτεύουσες στις χώρες που τις αναλαμβάνουν, είναι οι υποδομές [κυριαρχεί το παράδειγμα της πόλης Γκρατζ αλλά και άλλων]. Υπάρχει αυτός ο στόχος; Μιας νέας υποδομής που να παραμείνει στην πόλη;

Όχι μόνο στην Γκρατζ, την οποία είχα επισκεφθεί τη χρονιά που ήταν Πολιτιστική Πρωτεύουσα, αλλά και σε όλες τις πόλεις όπου δουλεψαν με σωστό και πρόωρο προγραμματισμό επιτεύχθηκε αυτή η εξέλιξη. Ναι, υπάρχει αυτός ο στόχος, και για εμένα προσωπικά είναι καθήκον και υποχρέωση προς την πόλη μας. Συν τοις άλλοις, η Πάφος το έχει ανάγκη όσο ποτέ άλλοτε. Παρόλο που δεν είναι στις αρμοδιότητές μου ως καλλιτεχνικού διευθυντή, θα συμβάλλω με όλες μου τις δυνάμεις στην επίτευξη των έργων υποδομής.

Κάθε πόλη που έχει κερδίσει τον θεσμό έχει τη δυνατότητα να λάβει χρηματοδότηση από τα κοινωνικά διαφρωτικά ταμεία, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για έργα αισικής ανάπτυξης. Θα το επιδιώξετε;

Το Pafos2017 δεν έχει το δικό του τεχνικό τμήμα ή την ιδιοκτησία των χώρων. Γι' αυτόν τον λόγο, τα έργα θα πραγματοποιήσουν οι τοπικές αρχές. Έχουμε ήδη αναλάβει τον ρόλο του καταλύτη και συνδιοργανωτή της όλης προσπάθειας, που επεκτείνεται από την Πάφο και Γεροσκήπου μέχρι την περιοχή του Ακάμα. Με αυτή την ευκαιρία να αναφέρω ότι στον Ακάμα προγραμματίζουμε, για το καλλιτεχνικό μέρος, μια Οικολογική Μπιενάλε, όπου θα παρουσιάζεται η αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος και της οικολογίας και site specific εγκαταστάσεις, land art κ.λπ.

Το Pafos2017 ετοίμασε τη λίστα με τα έργα που «χρειάζεται». Λόγω της κεντρικής ιδέας του ανοιχτού εργοστασίου πολιτισμού, είναι όλα ευρύτερα έργα της πόλης. Μαζί με τον Δήμο Πάφου, έχουν υποβληθεί στο Γραφείο Προγραμματισμού για χρηματοδότηση. Προχωρούν οι διαδικασίες ωρίμανσης όσων το έχουν ανάγκη. Παράλληλα, προωθούνται τα πιο ώριμα. Για τον Δήμο Πάφου, ο προϋπολογισμός για οκτώ συνολικά έργα είναι περίπου 24 εκατ. ευρώ.

Ποιες υποδομές θα αξιοποιηθούν; Υπάρχουν άλλες που θα συντηρηθούν / επισκευαστούν προς αυτόν τον σκοπό; Και θα δούμε και άλλους εγκαταλειμμένους χώρους να ανοίγουν, όπως είδαμε τον κινηματογράφο Οθέλλο;

Οι υποδομές που έχουμε σκοπό να αξιοποιηθούν είναι, εκτός

από το Οθέλλος -το οποίο μετά την εκδήλωση που είχαμε τον Δεκέμβριο ζητείται από άτομα και φορείς για καλλιτεχνικές δράσεις- το Μαρκίδειο Θέατρο, η πλατεία Κένεντι και η πλατεία Δημόσιου Κήπου, αφού στόχος μας είναι η δημιουργία της πρώτης πλατείας στην πόλη μας, ο ενοποιημένος αρχαιολογικός χώρος, η περιοχή του Μουύταλου με τις σπηλιές του, το αρχοντικό της Γερμανίνας στη Γεροσκήπου, μονοπάτια και σειρά έργων στη χερσόνησο του Ακάμα κ.λπ.

Επιπρόσθια, μέσω των εθελοντικών δραστηριοτήτων, στόχος μου είναι η όσο το δυνατόν εφικτή ανάπλαση δημόσιων χώρων και εστιών πρασίνου κατά μήκος και πλάτος της πόλης.

Από την άλλη, έχω καταρτίσει μια μικρή ομάδα με στόχο τον ενιοποιημένο ιστορικό κτηρίων της Πάφου, τα οποία είναι εγκαταλειμμένα ή και ερευτωμένα, προσδοκώντας στην πραγματοποίηση εκδηλώσεων μέσα ή έξω από αυτά. Σε συνέχεια του ανοίγματος του «Οθέλλος», στοχεύω στο να επαναλειτουργήσει αυτόν τον χρόνο το θερινό του σινεμά, με πρώτη προβολή ταινιών που σχετίζονται με τους Ελληνοκοκυρίους και τους Τουρκοκοκυρίους, κάτια από τη γενική δράση «Η Πάφος μας».

Υπάρχουν προγραμματισμένες εκδηλώσεις για το αμέσως επόμενο διάστημα;

Έχαμε την ημερίδα «Bauhaus - Αρχή νέου ύφους στην αρχιτεκτονική, στην τέχνη και στον σχεδιασμό», σε συνεργασία με τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Κύπρου, το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, τον Δήμο Πάφου και τον σύνδεσμο Alumni Bauhaus-Universitaet Weimar.

Την ερχόμενη Δευτέρα, 17 Μαρτίου, ακολουθεί η έναρξη της ημερίδας χορωδιών με τίτλο «Προχωρόμει με Τραγούδι», που θα πραγματοποιηθεί στο Θέατρο ΘΟΚ, σε συνεργασία με το υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου και όλα τα μουσικά λύκεια της Κύπρου.

Ακολουθεί η συναυλία «Invention of the Gods», σε συνεργασία με τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, στο πλαίσιο της θεματικής μας ενότητας «Μύθος και Θρησκεία». Η συναυλία θα πραγματοποιηθεί στο Μαρκίδειο Θέατρο στην Πάφο στις 20 Μαρτίου και την επόμενη μέρα στο Θέατρο Παλλάς στην περιοχή της Πύλης Πάφου. Όπως θα έχετε προσέξει, στόχος είναι ολόκληρη η Κύπρος να «χορεύει» σε ρυθμούς Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, αφού ο θεσμός αφορά ολόκληρο το νησί.

Επιπρόσθια, θα ήθελα να αναφέρω παραδειγματικά κάποιες άλλες τρέχουσες δράσεις: ο διαγωνισμός αφίσας για τις ανάγκες της ευρύτερης εκονταρείας προβολής του οργανισμού, ο οποίος θα προσλάβει τη μορφή καλλιτεχνικής δράσης, το «Κουτί της Μνήμης» και τα «Θρανία της Πάφου», μια δράση στο πλαίσιο της οποίας θα επισημανθούν τα εκπαιδευτήρια και οι απόφοιτοι της Πάφου ως σφραγίδα της πολιτιστικής ζωής της Κύπρου.

Πόση ανταπόκριση είχαν οι μέχρι τώρα εκδηλώσεις;

Χωρίς να θέλω να υπερβάλω, όλες οι εκδηλώσεις μας αγκαλιάστηκαν από τον κόσμο. Δύο παραδείγματα από τον περασμένο Νοέμβριο: σε χορευτική εκδήλωση που είχαμε στο Μαρκίδειο Θέατρο με τη συμμετοχή όλων των χορευτικών σχολών της Πάφου, τουλάχιστον 200 άτομα έμειναν εκτός θεάτρου. Σε θεατρική παράσταση που είχαμε πραγματοποιήσει μέσα σε συνεργείο ραδιοτάπερ αυτοκινήτων -στο πλαίσιο του πρόγραμματος «Από Μηχανής» τέχνη... σε απρόσμενους χώρους- ο μέγιστος αριθμός που μπορούσαμε να φιλοξενήσουμε είχε εξαντληθεί στις προκρατήσεις.

Θα αξιοποίησετε με κάποιον τρόπο τη Σχολή του Στας, τιμής ένεκεν, αλλά και γιατί είναι ένα πολιτιστικό ορόσημο στην επαρχία της Πάφου;

Η σχολή συγκαταλέγεται στα έργα υποδομής που θέλει να υποστηρίξει το Pafos2017. Όσον αφορά το έργο του Στας, την ίδια μέρα του θανάτου του συγκάλεσα μια ομάδα εικαστικών από την Πάφο, στην οποία ανέθεσα να διερευνήσει το ενδεχόμενο μιας έκθεσης με έργα του καλλιτέχνη. Η έκθεση προγραμματίζεται για τους επόμενους μήνες.

Ας ξεχάσουμε για μια στιγμή πως υπάρχουν οικονομικοί περιορισμοί. Ποιο θα ήταν το όραμά σας για την Πάφο; Ποια θα ήταν η ιδανική εικόνα της Πάφου για σας;

Η προσέγγιση μου θα ήταν ένας ολικός επανασχεδιασμός της πόλης. Η δημιουργία μιας σύγχρονης ταυτότητας, με υβριδικό λειτουργικό χαρακτήρα στον οποίο η παράδοση και η πολιτιστική κληρονομιά συναντούν τεχνολογικές εφαρμογές και καινοτομίες. Να καταστεί η Πάφος ζωντανός φάρος πολιτισμού, πυρήνας ανάπτυξης και προσόδου, παράδειγμα προς μίμηση για την Ευρώπη και τις γειτονικές χώρες.